

ВІДГУК

офіційного опонента доктора економічних наук, професора

Демчук Наталії Іванівни

на дисертаційну роботу Стельмах Христини Петрівни

«Модернізація основних засобів підприємств в умовах інвестиційного розвитку»,

представлену на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

В останні роки спостерігається прискорення темпів науково-технічного прогресу, посилення конкуренції, що зумовлено глобалізацією економіки, фінансова криза, які різко загострюють проблему підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, проблеми пошуку і реалізації конкурентних переваг. У результаті цього постійні зміни умов і середовища господарювання вимагають від підприємств постійного удосконалення та оновлення асортименту продукції, технологій її виробництва та просування на ринку. У цих умовах постає проблема розвинення теоретичних, методичних та прикладних засад модернізації основних засобів в умовах інвестиційного розвитку, що дозволяє підприємству відчутно прирощувати цінність та, як наслідок – зміцнювати свої конкурентні переваги.

Кожне підприємство, що має на балансі основні засоби, стикається з необхідністю нести витрати по їх утриманню і підтриманню в робочому стані. Ці витрати включають в себе і технічне обслуговування, і ремонт, і модернізацію. Для правильного відображення в обліку дуже важливо правильно кваліфікувати ті чи інші витрати, класифікувати основні засоби.

Варто також зауважити, що в умовах стрімких технологічних змін і високої конкуренції головним ресурсом підвищення конкурентоспроможності підприємства стає модернізація основних засобів в умовах інвестиційного

розвитку. Як стратегія інвестиційного розвитку вона служить маркетинговим інструментом виходу на нові ринки з новим товаром для машинобудівних підприємств, де гостро постала проблема виживання та розвитку.

Таким чином, розглядаючи в цілому позитивний ефект модернізації основних засобів, можна зробити висновок, що таке поліпшення несе певні переваги. Це підтверджує досвід багатьох підприємств, де застосовано результати дослідження. Тому тема модернізації основних засобів в умовах інвестиційного розвитку є актуальною.

Поставлені у роботі для дослідження завдання забезпечили всебічне розкриття теми дослідження та сприяли теоретичному обґрунтуванню, розробленню методичних підходів та практичних рекомендацій із модернізації основних засобів підприємств в умовах інвестиційного розвитку.

Тема дисертаційної роботи відповідає науковому напряму кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка» «Побудова систем процесно-структурованого менеджменту в умовах розвитку міжнародної економічної діяльності» (номер державної реєстрації 0114U001692).

Аналіз публікацій автора за темою дисертації

За результатами дисертаційного дослідження Стельмах Х.П. опубліковано 29 наукових праць, серед яких: 1 колективна монографія, 10 статей у наукових фахових виданнях України, з яких 3 статті у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних, 18 тез доповідей на конференціях. Загальний обсяг опублікованих праць – 6,38 друк. арк., з них особисто автору належить 4,03 друк. арк.

Опубліковані праці дисертанта в повній мірі відображають основні положення, результати дисертаційного дослідження, а також наукову новизну. Тоді як аналізування публікацій дозволяє зробити висновок про повноту викладу та висвітлення матеріалу.

Ступінь достовірності та обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційної роботи

Аналізування дисертаційної роботи, основних статистичних даних, а також наведених автором розрахунків, дозволяє стверджувати, що основні результати досліджень автора достатньою мірою обґрунтовані. Їх наукова достовірність не викликає сумнівів, оскільки вони отримані в результаті аналітичної роботи.

В основу дослідження покладено класичні прийоми економічного аналізу, вивчення достатньої кількості праць провідних вітчизняних та зарубіжних науковців, а також достатній обсяг апробації результатів дослідження.

Автором чітко окреслені і лаконічно побудовані мета та завдання дослідження, обґрунтовано теоретичні та методичні підходи щодо їх виконання, розроблено і апробовано відповідні пропозиції, які у своїй комплексності є науковим способом вирішення поставлених завдань. Об'єкт і предмет дослідження визначені згідно встановлених вимог. Зміст сформульованих наукових задач логічно і лаконічно узгоджений, їх кількість можна вважати достатньою для розкриття обраної теми дисертації і вирішення поставленої мети. Особливо варто відмітити, що завдання дослідження, положення наукової новизни і висновки дисертації є логічно взаємопов'язаними, а результати дослідження отримані автором особисто.

У поданій на опонування дисертаційній роботі Стельмах Х.П. сформульовано та обґрунтовано сукупність положень, які характеризуються науковою новизною і свідчать про особистий внесок її автора в розвиток економічної науки. Під час проведення досліджень використовувалася статистична інформація, отримана як із офіційних джерел, так і в результаті літературного пошуку, виконаного автором.

Вищевикладене свідчить про обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, що викладено у дисертаційній роботі

Стельмах Христини Петрівни.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження

Наукові положення дисертаційної роботи Стельмах Х.П. сформульовані автором самостійно та відображають особистий внесок дисертанта в розвиток економічної науки та її галузі – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

У поданій на опонування дисертації сформульовано та обґрунтовано ряд положень, висновків, пропозицій, які відзначаються науковою новизною та мають практичну спрямованість.

Наукова новизна роботи викладена автором конкретно, послідовно і системно. Особливо слід відмітити те, що дисертантом вперше запропоновано оцінювання показника економічної ефективності модернізації. Суть цього показника полягає у обчисленні сукупності приростів виробничих чинників, що дозволяє проаналізувати динаміку економічної ефективності модернізації та проектувати оптимальні управлінські рішення (с.112-117).

Важливим результатом роботи дисертанта можна вважати чинники інвестиційної модернізації основних засобів, які відрізняються урахуванням індивідуальних сильних та слабких сторін діяльності машинобудівних підприємств та розподіленням у відповідні групи впливу (п. 2.1, с. 85-97), який дозволяє отримати інформацію щодо структури виробничої діяльності, визначити результативність модернізації, дослідити рівень впровадження нових технологій тощо.

Цінність наукової новизни підтверджується також розвинутим понятійно-категоріальним апаратом досліджуваної проблематики (п.1.1, 1.2, с. 29-54), який розкриває сутність та особливості розвитку модернізації на підприємствах.

На позитивну оцінку заслуговує положення з оцінювання інвестиційної модернізації основних засобів машинобудівних підприємств, які відрізняються

від існуючих обчисленням інтегрального показника (с. 120-121). Дані положення складаються із збору і оброблення інформації щодо можливостей, загроз, сильних і слабких сторін функціонування, побудови стратегічної карти машинобудівного підприємства; розрахунку та аналізування показників ефективності використання основних засобів машинобудівного підприємства; застосування інтегрального показника обчислення економічної ефективності модернізації; обчислення ефективності реалізації проектів інвестиційної модернізації за допомогою методу внутрішньої норми прибутку; формування стратегії інвестиційного розвитку, обрання способів реалізації проектів інвестиційної модернізації машинобудівного підприємства за допомогою методу «портфеля». Менеджери можуть реалізовувати проекти інвестиційної модернізації машинобудівного підприємства за допомогою методу «портфеля».

Автор акцентує увагу на тому, що прийняття рішення щодо модернізації основних засобів базується на моніторингу бізнес-середовища, оцінюванні ринкових тенденцій, потенціалу, ризиків.

Практична цінність роботи забезпечується виконаним аналізом діяльності промислових підприємств Львівщини та висновками щодо необхідності прийняття стратегічних рішень для підвищення показників їх діяльності. Зокрема, дисертантом було проаналізовано статистичні дані діяльності ТзОВ «Компанія ВЕЕМ-Металавтопром», ТДВ «Стрий-Авто», СП «Сферос-Електрон», ТзДВ «Львівський завод фрезерних верстатів».

На нашу думку, наведені вище елементи наукової новизни формують цілісну систему модернізації основних засобів підприємств в умовах інвестиційного розвитку.

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження

Наукові здобутки дисертаційної роботи Стельмах Х.П. мають практичну цінність для машинобудівних підприємств. Зокрема, оцінювання інтегрального показника економічної ефективності модернізації дозволить керівникам та

фахівцям машинобудівних підприємств проаналізувати потреби споживачів, діяльність конкурентів, науково-технічні досягнення, стан економіки, законодавство тощо, оцінити існуючий потенціал, ризики, прийняти рішення ефективності модернізації на підприємстві.

Удосконалені чинники інвестиційної модернізації основних засобів, які відрізняються урахуванням індивідуальних сильних та слабких сторін діяльності машинобудівних підприємств та розподіленням у відповідні групи впливу (економіко-правові, управлінсько-інформаційні, ринкові, стратегічні, технологічні, ресурсні, людського потенціалу).

Відповідні групи впливу використовуються фінансистами та менеджерами під час оцінювання інвестиційної модернізації машинобудівних підприємств (ТзОВ «Компанія ВЕЕМ-Металавтопром», ТДВ «Стрий-Авто», СП «Сферос-Електрон», ТзДВ «Львівський завод фрезерних верстатів»). Встановлено, що основними чинниками інвестиційної модернізації є технологічні, управлінсько-інформаційні, ресурсні, які слід розглядати з урахуванням релевантності інформації, морального та фізичного зносу основних засобів та інвестиційного потенціалу машинобудівних підприємств.

Розроблені методичні рекомендації щодо застосування розробленого комплексу економіко-математичних інструментів інвестиційної модернізації дозволить керівникам та фахівцям машинобудівних підприємств оптимізувати процес інвестиційного розвитку.

Безпосередню практичну значущість, зокрема, мають: оцінювання основних засобів на основі інтегрального показника економічної ефективності модернізації, складові та чинники впливу на інвестиційний розвиток.

Основні результати дисертаційної роботи впроваджені у діяльності низки вітчизняних суб'єктів господарювання, зокрема у ТзОВ «Компанія ВЕЕМ-Металавтопром» (довідка № 134 від 21.06.2016 р.), ПП «Перфект Плюс» (довідка № 45 від 25.10.2017 р.), ТДВ «Стрий-Авто» (довідка № 67 від 26.10.2017 р.).

Основні положення та результати дисертаційної роботи впроваджені у навчальний процес Національного університету «Львівська політехніка» і застосовуються під час викладання дисциплін: «Глобальна економіка» і «Адміністрування державного-приватного партнерства у бізнесі» (довідка № 67-01-1923 від 13.10.2016 р.).

Зокрема у навчальному процесі використовуються положення з оцінювання інвестиційної модернізації основних засобів машинобудівних підприємств, теоретичні аспекти та сукупність чинників впливу на модернізацію основних засобів підприємств в умовах інвестиційного розвитку, розрахунок інтегрального показника економічної ефективності модернізації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Позитивна оцінка результатів дослідження Стельмах Х.П. не заперечує деяких положень, які можуть слугувати підставою для дискусії, окремих недоліків і побажань, що стосуються змісту та оформлення дисертації. Суть основних з них полягає в наступному:

1. У розділі 1, п. 1.1 автор пропонує доповнити вже існуючі класифікаційні ознаки основних засобів за двома ознаками - конструктивні та допоміжні (с. 37-38), обмежуючись тезисним викладом їхнього змістовного наповнення. На нашу думку, доцільно в тексті дисертації подати розгорнуту характеристику зазначених видів основних засобів.

2. У додатку А доцільно було б навести розрахунки коефіцієнтів вагомостей кожної групи зведених показників для обчислення інтегрального рівня диверсифікації.

3. У розділі 2, п. 2.2. не проаналізовано окремі складові відповідних приростів показників обчислення інтегрального показника на машинобудівних підприємствах (с. 113-117).

4. У розділі 3, п. 3.2 (с. 157-159) відсутнє обґрунтування побудови динамічних і статичних моделей реалізації проектів інвестиційної модернізації видів діяльності.

5. У розділі 3, п. 3.3 (с. 171-175) було б доцільно виокремити основні ризики, які супроводжують здійснення модернізації через розвиток діючих видів виробництва та запровадження кардинально нових видів виробництва.

Водночас, висловлені зауваження принципово не знижують наукову цінність дослідження та можуть стати мотивом для дискусії при захисті дисертації.

Відповідність змісту автореферату дисертаційній роботі

Автореферат дисертаційної роботи містить тільки ті положення, які розкриті у дисертаційній роботі, та не містить інформації, яка у дисертаційній роботі є відсутньою.

Загальний висновок щодо дисертаційної роботи та її відповідності вимогам до дисертацій на здобуття науково ступеня кандидата економічних наук

За результатами проведеного аналізу є підстави стверджувати таке:

- дисертація Стельмах Христини Петрівни є самостійною кваліфікаційною науковою роботою, в якій представлено звершене рішення актуального науково-практичного завдання щодо модернізації основних засобів підприємств в умовах інвестиційного розвитку;

- тема дисертаційної роботи є актуальною, відповідає потребам сучасних підприємств та наукових досліджень з проблематики розвитку підприємства;

- дисертаційна робота містить сукупність результатів, яким властива наукова новизна та практична цінність;

- положення, результати та висновки дисертаційної роботи згідно існуючих норм пройшли апробацію на вітчизняних підприємствах, обговорені

на науково-практичних конференціях;

- за темою дисертаційної роботи надруковано достатню кількість наукових праць;

- зміст дисертаційної роботи та її результати відповідають паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), за якою дисертацію подано до захисту;

- автореферат дисертаційної роботи змістовно відповідає дисертації та не містить відомостей, які у дисертації є відсутніми.

Результати проведеного аналізу дозволяють стверджувати, що дисертаційна робота відповідає існуючим вимогам щодо дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата наук, зокрема вимоги пунктів 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 дотримано. Тому вважаю, що автор дисертаційної роботи – Стельмах Христина Петрівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів та
банківської справи Дніпровського
державного аграрно-економічного
університету

Демчук Н. І.

Підпис засвідчую
Вчений секретар
Дніпровського державного
аграрно-економічного університету
д.ф.-м.н., професор

Береза О. Ю.

на науково-практичних конференціях;

- за темою дисертаційної роботи надруковано достатню кількість наукових праць;

- зміст дисертаційної роботи та її результати відповідають паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), за якою дисертацію подано до захисту;

- автореферат дисертаційної роботи змістовно відповідає дисертації та не містить відомостей, які у дисертації є відсутніми.

Результати проведеного аналізу дозволяють стверджувати, що дисертаційна робота відповідає існуючим вимогам щодо дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата наук, зокрема вимоги пунктів 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 дотримано. Тому вважаю, що автор дисертаційної роботи – Стельмах Христина Петрівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів та
банківської справи Дніпровського
державного аграрно-економічного
університету

Демчук Н. І.

Підпис засвідчую
Вчений секретар
Дніпровського державного
аграрно-економічного університету
д.ф.-м.н., професор

Береза О. Ю.